

UNIVERSITAT D'ANDORRA

Guia de seminari

Pla d'estudis	Bàtxelor en Ciències de l'educació
Mòdul	BCE2 M5 Ensenyança i aprenentatge de les ciències socials en una cultura de la democràcia
Seminari	Educació en Patrimoni cultural d'Andorra
Resultat(s) d'aprenentatge associat(s)	BCE-T003-02 Integra en els treballs les dimensions socials, culturals , mediambiental, econòmiques i jurídiques del país
Semestre	S3
Professorat responsable A/e	Cristina Yáñez de Aldecoa cyanez@uda.ad
Modalitat	Presencial
Llengua de docència	Català

1. Presentació del seminari

La finalitat del seminari és que els estudiants adquireixin els coneixements necessaris sobre el patrimoni cultural d'Andorra i la seva didàctica per tal d'elaborar un projecte o una proposta educativa que doni resposta a un problema social real de l'escola o de l'aula on desenvolupin l'estada, vinculat amb la cultura democràtica i la participació ciutadana.

El seminari té també el propòsit de dotar els estudiants dels instruments formatius que els permetin apropar-se i comprendre les claus interpretatives del patrimoni cultural en general i, de manera específica, del patrimoni cultural d'Andorra. D'aquesta manera es vol afavorir un major coneixement i una actitud de sensibilitat, respecte i implicació envers el patrimoni, entès com un element fonamental de cohesió social i transmissió de valors compartits.

Així mateix, els futurs mestres han d'adquirir les eines que els permetin potenciar l'interès i la valoració del patrimoni entre l'alumnat, així com el desenvolupament d'una consciència crítica i d'una responsabilitat social en relació amb la seva preservació. Es tracta de promoure el respecte per les tasques de recuperació, documentació i difusió

del patrimoni cultural, tot integrant-lo com a recurs educatiu per fomentar aprenentatges significatius.

En definitiva, el seminari pretén formar docents capaços de vincular el patrimoni cultural d'Andorra amb la pràctica educativa, tot promovent una educació inclusiva, participativa i orientada a la construcció d'una ciutadania democràtica

2. Continguts del seminari

Tema 1. El patrimoni cultural: bases teòriques

- 1.1. Evolució del concepte de patrimoni històric
- 1.2. Les categories del patrimoni cultural
- 1.3. Els valors del patrimoni
- 1.4. La interpretació del patrimoni

Tema 2. El patrimoni cultural andorrà: breu història i principals recursos patrimonials

- 1.5. Conèixer el passat a través de l'arqueologia
- 1.6. Els espais per la presentació del patrimoni
- 1.7. El patrimoni a Andorra
- 1.8. La mesura del temps i l'espai

3. Metodologia

El Seminari s'organitza en sessions que combinen explicacions teòriques amb exemples pràctics i lectures especialitzades. S'hi treballarà la metodologia de recerca a partir de l'observació, l'experimentació, l'estudi i l'anàlisi, integrant-les amb els llenguatges de la pedagogia moderna i l'ús de suports creatius diversos, com ara jocs patrimonials, recursos multimèdia o animacions.

Les sessions alternaran el mètode per recepció amb el mètode de descobriment induït, de manera que l'estudiant pugui construir coneixement a partir de textos, gràfics, mapes i altres fonts d'informació. Així mateix, es fomentarà la capacitat crítica i interpretativa mitjançant l'anàlisi de materials curriculars i de situacions reals d'aula, així com el disseny, la gestió i l'avaluació d'activitats d'aprenentatge relacionades amb el patrimoni cultural.

4. Avaluació

4.1. Avaluació continuada

Resultat d'Aprenentatge: BCE-T003-02 Integra en els treballs les dimensions socials, culturals , mediambiental, econòmiques i jurídiques del país		
Indicador	Evidència d'aprenentatge	Percentatge
Coneix la història d'Andorra a través del seu patrimoni. Sap identificar les manifestacions artístiques més rellevants del patrimoni d'Andorra. Desenvolupa una consciència del passat i un interès per la cultura i la sensibilitat envers el patrimoni.	Exàmens	70%
Apropa el patrimoni a les aules. Inserir els recursos didàctics per ensenyar i aprendre el patrimoni dins els itineraris de Ciències Socials i Medi.	Activitat Geografia i IA. <i>Google Earth Pro[™]</i>	20%
Potencia la valorització del patrimoni com una eina eficaç pel coneixement històric en l'ensenyament formal o informal. Coneix i analitzar diferents maneres de presentar i difondre el patrimoni. Elaborar noves propostes de tallers per a la seva divulgació.	Resolució repte M5 Aplicació del patrimoni en situacions d'aprenentatge	10%

Evidències d'aprenentatge (criteris d'avaluació del seminari)

En acabar el seminari ha de demostrar que:

- Desenvolupa una consciència del passat i un interès per la cultura i la sensibilitat envers el patrimoni i ampliar els coneixements conceptuals i procedimentals de la història i del patrimoni en general

- Coneix la història d'Andorra a través del seu patrimoni. Identificar les manifestacions artístiques més rellevants del patrimoni d'Andorra.
- Potencia la valorització del patrimoni com una eina eficaç pel coneixement històric en l'ensenyament formal o informal.
- Apropa el patrimoni a les aules. Inserir els recursos didàctics per ensenyar i aprendre el patrimoni dins els itineraris de Ciències Socials i Medi.
- Coneix i analitzar diferents maneres de presentar i difondre el patrimoni. Elaborar noves propostes de tallers per a la seva divulgació.

Els estudiants que no hagin superat l'avaluació continuada del seminari, podran recuperar-lo a la setmana de recuperacions.

Tot i que la participació a classe no tindrà un valor específic de punts, serà un factor subjectiu en la qualificació. Per tant, pot suposar el punt d'inflexió a la nota final del seminari. Com a resultat, pot ser possible que una nota just per sobre d'una línia de tall tingui la nota més baixa o que una nota just per sota d'una línia de tall tingui la nota més alta després de considerar la participació a classe.

4.2. Avaluació final

L'avaluació final consistirà en un examen escrit.

Els estudiants que hagin participat en l'avaluació continuada tindran l'oportunitat de tornar a presentar-se a qualsevol examen suspès.

El resultat d'aprenentatge associat al mòdul es qualificarà en una escala numèrica de 0 a 10, amb un decimal. Les qualificacions dels diferents resultats d'aprenentatge contribueixen a la nota final del mòdul. La nota final del mòdul s'especifica en el pla docent del mòdul.

5. Recursos del seminari

Bibliografia bàsica

Calaf Masachs, R., & Fontal, O. (2004). *Comunicación educativa del patrimonio: referente, modelos y ejemplos*. Gijón: Trea.

Calaf Masachs, R. (2003). *Arte para todos. Miradas para enseñar y aprender el patrimonio*. Gijón: Trea.

Falk, J. H., & Dierking, L. D. (2000). *Learning from museums: Visitor experiences and the making of meaning*. New York, NY: AltaMira Press. ISBN 978-0742502956
[amazon.com+1](https://www.amazon.com/1)

- Fontal, O. (2003). *La educación patrimonial: teoría y práctica para el aula, el museo e Internet*. Gijón: Trea.
- García Blanco, A. (1988). *Didáctica del museo. El descubrimiento de los objetos*. Madrid: Ediciones de la Torre.
- Gardner, H. (1995). *Inteligencias múltiples. La teoría en la práctica*. Barcelona: Paidós.
- Hernández, F. X., Castells, E., & Costa, L. (2000). Del aula al museo: Guía didáctica del patrimonio. *Cuadernos de Pedagogía. Praxis*, Madrid.
- Hernández, F. X., Pibernat, L., & Santacana, J. (1998). Fundamentación epistemológica de una didáctica del patrimonio. *IBER. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, (17), 27-40.
- Hernández Hernández, F. (1998). *El museo como espacio de comunicación*. Gijón: Trea.
- Hernández, F. X. (1999). Museología, museografía y didáctica de las Ciencias Sociales. En *El museo. Un espacio para el aprendizaje* (pp. 79-90). Universidad de Huelva: Publicaciones.
- Morales, J. (1998). *Guía práctica para la interpretación del patrimonio. El arte de acercar el legado natural y cultural al público visitante*. Sevilla: Junta de Andalucía.
- Munilla, G., & Carreras, C. (2004). *Patrimonio digital: Un nuevo medio al servicio de las instituciones culturales*. Barcelona: Editorial UOC.
- Munilla, G. (2004). Taller: Las exposiciones virtuales como medio de atracción de público presencial, cultural y educativo. En *Arte y cultura para nuevos públicos en la era digital*. Valencia.
- Munilla, G. (2004). Nuevas tecnologías para nuevas formas de entender los museos. Seminario-Cler, Área de desarrollo local-Diputación de Badajoz: Red transfronteriza de museos y espacios expositivos municipales. Badajoz.
- Munilla, G., Carreras, C., & Solanilla, L. (2003). Museos on-line: nuevas prácticas en el mundo de la cultura. *PH. Boletín del Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico*, Núm. 46. ISSN 1136-1867.
- Munilla, G., Solanilla, L., & Garcia, D. (2003). TIC y patrimonio: seguimiento, evaluación y estudio de público. Museo virtual & museo presencial (Òliba, 1999-2001).
- Munilla, G., Solanilla, L., & Subías, C. (2003). TIC, museos y patrimonio: una experiencia de investigación y algunas reflexiones entorno a la educación no formal en los itinerarios curriculares escolares.

Santacana, J., & Hernández, F. X. La enseñanza de la arqueología y la prehistoria. Lleida: Editorial Milenio. (1999).

Santacana Mestre, J., & Serrat Antolí, N. (2005). *Museografía didáctica*. Barcelona: Ariel. ISBN 978-84-344-6763-7
casassaylorenzo.com+3sancristoballibros.com+3libreriaproteo.com+3

Serrat, N. (2005). ¿El museo como laboratorio? Una radiografía en los inicios del siglo XXI. *IBER*, 43, 67-84.

Serrat, N. (2006). Inter-actividad: el museo como espacio para la participación. *Aula de Innovación Educativa*, 148, 7-16.

Solanilla, L. (2005). Els usos de les TIC als museus de Catalunya: un breu estat de la qüestió. En *Jornada tècnica Web i museus*, Museu Marítim de Barcelona, 10 novembre.

VV. AA. (2000). *Programas didácticos Ibercaja para escolares*. Zaragoza: Ibercaja Obra Social y Cultural.

VV. AA. (2001). *El museo. Un espacio didáctico y social*. Huesca: Mira Editores.

Bibliografia complementària

Autors diversos. (1999). *Catàleg de l'exposició Andorra arqueològica*. Govern d'Andorra.

Autors diversos. (1999). *Catàleg de l'exposició Gràfics: 6.000 anys de llenguatge marginal*. Govern d'Andorra.

Guillamet, J. (Coord.). (2009). *Nova aproximació a la història d'Andorra*. Andorra la Vella: Institut d'Estudis Andorrans i Altaïr Andorra. ISBN 9788493656018

Llovera, X., Lluelles, M. J., Martín, A., Martzluff, M., & Rovira, J. (1993). *Atles històric d'Andorra. Introducció general a la prehistòria (12000-1000 aC)*. Govern d'Andorra. ISBN 9992011713

Llovera, X., & Rico, C. (1990). Consideracions sobre la romanització del Pirineu. A *La romanització al Pirineu. VIII Col·loqui internacional d'arqueologia de Puigcerdà* (pp. 43-52). Institut d'Estudis Ceretans.

Llovera, X. (1993). Els primers pobladors de les valls d'Andorra. *Empúries*, 48-50(II), 40-49. ISSN 0213-8743

Rico, C. (1997). *Pyrénées romaines. Essai sur un pays de frontière (IIIe siècle av. J.-C. - IVe siècle ap. J.-C.)*. Bibliothèque de la Casa de Velázquez, 14. Madrid: Casa de Velázquez. ISBN 9788495555425

Vela, S. (Coord.). (2005). *Història d'Andorra: De la prehistòria a l'edat contemporània*. Barcelona: Edicions 62. ISBN 9788429769739

Viader, R. (2003). *L'Andorre du IX au XIV siècle: Montagne, féodalité et communautés*. Toulouse: Presses Universitaires du Mirail. ISBN 2858166970

Yáñez, C., Malgosa, A., Burjachs, F. C., Díaz, N., García, C., Isidro, A., Juan, J., & Matamala, J. C. (2002). El món funerari al final del V mil·lenni a Andorra: La tomba de Segudet (Ordino). *Cypsela*, 14, 175-194. ISSN 0213-8931

Yáñez, C. (2005). El neolític. A S. Vela (Coord.), *Història d'Andorra: De la prehistòria a l'edat contemporània* (pp. 51-76). Barcelona: Edicions 62. ISBN 9788429769739

Yáñez, C. (2009). Els andosins abans dels andosins. *Societat Andorrana de Ciències*, monogràfic 2.225 anys dels andosins (en premsa).

6. Observacions del seminari

- Les tasques assignades sempre estaran directament relacionades amb la situació d'aprenentatge proposada en el repte.
- Les activitats proposades han de connectar els continguts curriculars amb experiències reals d'aula a l'educació primària.
- L'evidència d'aprenentatge inclourà tant els productes finals com el procés de treball, així com la participació activa de l'estudiant.

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement - No comercial - Sense obres derivades 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor i no se'n faci un ús comercial. La llicència completa es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode>.